

6360 Sayılı Kanun İle Mahallege Dönüştürülen Köylerde Tarımsal Üretim: Kahramanmaraş İli Örneği

Rıdvan GÜLTEKİN¹, Emine İKİKAT TÜMER^{1*}

¹Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Kahramanmaraş

*Sorumlu Yazar: etumer@ksu.edu.tr

Geliş Tarihi: 02.04.2021 Düzeltme Geliş Tarihi: 09.10.2021 Kabul Tarihi: 13.10.2021

Öz

Bu çalışmada Kahramanmaraş ili Onikişubat ve Dulkadiroğlu merkez ilçelerinde 6360 Sayılı Kanun ile mahallege dönüştürülen köylerin tarımsal yapısındaki değişikliklerin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaçla Kahramanmaraş ili Onikişubat ve Dulkadiroğlu ilçelerinde 128 üretici ile yüz yüze anketler yapılmıştır. Elde edilen verilerin sonuçlarına göre; imardan sonra üretim deseninde değişiklik olduğunu bildiren üreticilerin oranı %46.7, ürün veriminin imara açılan arazilerde azaldığını ifade edenlerin %57.8 ve ürünün kalitesinde azalma olduğunu belirtenlerin oranı %68.9 olarak hesaplanmıştır. Mahalle olan kırsal alanlarda üreticilerin %44.4'ünün imar, inşaat, arazinin yola terki gibi nedenlerden dolayı tarımsal üretim yapmak için arazi bulmakta zorlandığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: 6360 Sayılı Kanun, Köy, Mahalle, Tarım, Kahramanmaraş

Agricultural Production in Villages Urbanized By the Law Number 6360: The Case Of Kahramanmaras Province

Abstract

In this study, it is aimed to reveal the changes in the agricultural structure of the villages urbanized by the Law No. 6360 in the central districts of Onikişubat and Dulkadiroğlu in Kahramanmaraş province. For this purpose, face-to-face surveys were conducted with 128 producers in Onikişubat and Dulkadiroğlu districts of Kahramanmaraş province. According to the results of the data obtained; The rate of producers who reported a change in their production pattern after the zoning for construction was 46.7%, those who stated that their product yield decreased in the lands that are zoned for construction was 57.8%, and the rate of those who stated that there was a decrease in the quality of the product was 68.9%. It was determined that 44.4% of the producers in urbanized rural areas had difficulty in finding land for agricultural production due to reasons such as zoning, construction and allocation of the land to the road.

Key words: The law no. 6360, village, urban, agriculture, Kahramanmaraş.

Giriş

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de kalkınma sürecinde kentlerde ve kırsal alanlarda hızlı bir değişim yaşanmıştır (Sertkaya Doğan ve Gökburun 2019). Bu değişim özellikle sosyal, kültürel, siyasi ve ekonomik gelişme, devlet işlerinin sürdürülebilirliği, toplumsal düzenin sağlanması, yönetimler tarafından oluşturulan kamusal mal ve hizmetlerin o bölgede yaşayanlara iletilmesi, toplumsal refahın artırılması için kamu yönetim

sistemi, merkezden ve yerinden yönetim şeklinde yapılmaktadır (Ertaş, 2016). 1982 Anayasası’nın 127. Maddesi’ne göre yerel yönetim teşkilatından il, belediye ve köy; yöre halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş kamu tüzel kişilikleridir (Anonim, 2021). Belediye hizmetleri kapsamında halk sağlığı, çevre ve imarla alakalı düzenlemeler, zabıta, itfaiye, çöp, içme suları, ulaşım, kanalizasyon hizmetleri, su ve atık su arıtma, daha kaliteli yaşam alanının geliştirilmesi

gibi yükümlükler bulunmaktadır (Ayyıldız ve ark., 2016; Durgun, 2018).

“Büyükşehir belediyeleri yönetiminin hukuki statüsünü, hizmetlerin planlı, programlı, etkin ve uyum içinde yürütülmesini sağlayacak bir şekilde düzenlenmesi” amacıyla hazırlanan 23 Mart 1984 yılında 195 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 27 Haziran 1984 tarih ve 3030 sayılı Kanun ile Büyükşehir belediye sistemi başlamış ve bu kanunla birlikte İzmir, İstanbul ve Ankara illeri büyükşehirlere dönüştürülmüştür. Sonraki senelerde Adana (1986), Bursa (1987), Gaziantep (1987), Konya (1987), Kayseri (1988), Antalya (1993), Diyarbakır (1993), Eskişehir (1993), Erzurum (1993), Mersin (1993), Kocaeli (1993), Samsun (1993) ve Adapazarı (2000) büyükşehir olmaya hak kazanmış ve büyükşehir sayısı 16’ya yükseltilmiştir.

1580 Sayılı Belediye Kanunu büyükşehirlerin sınırlarının çizilmesinde, kentte yaşam ve hizmet kalitesi faktörlerini dikkate almıştır. 5216 Sayılı Büyükşehir Kanununda “belediyeler arası hizmet ilişkileri, koordinasyonu” belirlenmiştir. Bu yasa “mevcut valilik binası merkez kabul edilmek ve il mülki sınırları içinde kalmak şartıyla, nüfusu bir milyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı 20 km, nüfusu 1-2 milyon arasında olan büyükşehirlerde yarıçapı 30 kilometre, nüfusu 2 milyondan fazla olan büyükşehirlerde yarıçapı 50 kilometre olan dairenin sınırı büyükşehir belediyesinin sınırını oluşturur.” ifadesi ile büyükşehir belediye hudutlarını belirlemiştir (Anonim, 2020). Bu yasa ile il mülki sınırlarını içine alan büyükşehir sınırlarının yapılandırılması da başlamıştır. Gelecekte büyük yerleşim yerleri için daha iyi imar planları oluşturulurken bu yerleşim yerlerinin parçası olan kırsal yerleşim birimlerinin ve tarımsal üretim merkezlerinin olumsuz etkileneceği söylenebilir.

2004 yılında İstanbul ve Kocaeli’nde başlatılan, 2012 yılında kabulü gerçekleşen ve 2014 seçimleri sonrası aktifleşen 6360 sayılı Büyükşehir Yasası ile Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van kentleri büyükşehirlere dönüştürülmüştür. 2013 yılında 6447 sayılı yasayla Ordu ilinin büyükşehir olması ile birlikte Türkiye’deki büyükşehir sayısı 30’a ulaşmış, köy ve belde idarelerinde büyük değişimler yaşanmıştır. Toplamda 16.561 köy mahalle statüsü kazanarak tüzel kişilikleri kaldırılmıştır (Anonim, 2020).

6360 sayılı yasa sonrası köy tüzel kişilikleri yanında birçok belde belediyeleri kalkmış ve belediyelere bağlı mahallelere dönüştürülmüştür. Beldelere ait taşınır ve taşınmazlar büyükşehir belediyesi hudutlarında ilçe belediyelerine nakledilmiştir. Türkiye’de coğrafi şartlardan dolayı

kırsal ve kentsel yerleşim alanları arasındaki mesafenin fazla olması belediyelerce götürülecek hizmetlerin planlı, programlı, etkin ve uyum içinde yürütülmesinde büyük bir engel olarak ortaya çıkmaktadır. Bu gibi sorunların çözülmesi, kırsal kalkınmanın hız kazanmasına ve ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmesine büyük katkı sağlayacaktır.

6360 Sayılı Kanunun değerlendirmesi (Karaaslan, 2013) Büyükşehir Yasası ile kentlerin büyümesiyle ortaya çıkan sorunları (Çelikyay, 2014), Büyükşehir Yasasının kırsal alana etkileri (Çay ve ark., 2014), kırsal alanda belediyeçiliğin ve il mülki sınırı uygulamasının avantajları ve dezavantajları (Kızılboğa ve Alıcı, 2013), kırsal çevre sorunları ile çevre hukuku etik yaklaşımı (Mahmutoğlu, 2009), 6360 sayılı büyükşehir yasasındaki yapılanmayı ve değişiklikleri dikkate alarak yasanın Malatya ilindeki etkisi (Özbey, 2016), köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılması ile ortaya çıkan yeni durum ve olası etkileri (Sağirekmekmekçi, 2015), kırsal alanların mahalle statüsüne dönüştürülmesinin tarım sektörüne etkileri (Ayyıldız ve ark., 2016) daha önce yapılan araştırma konularına ana tema olmuştur. Ancak 6360 sayılı kanun kapsamında büyükşehirdeki kırsal alanların mahalleye dönüştürülmesi sonucunda bu mahallelerde meydana gelen değişimin kırsal alana ve tarımsal üretime etkileri hakkında çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışmada Kahramanmaraş ili Onikişubat ve Dulkadiroğlu merkez ilçelerinde 6360 sayılı yasa ile mahalleye dönüştürülen köylerin tarımsal yapısındaki değişikliklerin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot

Araştırmanın birincil verileri 2018 yılında Kahramanmaraş ili Onikişubat ve Dulkadiroğlu ilçelerinde üreticilerle yapılan anketlerden elde edilmiştir. Araştırmada örnek sayısının belirlenmesinde oransal örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Newbold, 1995).

$$n = \frac{N * p * q}{(N - 1) * \sigma_p^2 + p * q}$$

$$= \frac{5034 * 0.5 * 0.5}{(5034 - 1) * 0.0026 + 0.5 * 0.5} \cong 128$$

$$\sigma_p^2 = \left(\frac{r}{Z_{\alpha/2}} \right)^2 = \left(\frac{0.10}{1.96} \right)^2 = 0.0026$$

Formüle göre; n: Örneğin büyüklüğü, N: Popülasyon, σ_p^2 : Oranın varyansı, r: İzin verilen hata payı (%10), $Z_{\alpha/2}$: z cetvel değeri, p: İncelenen olayın meydana gelme olasılığını ifade etmektedir. Anket yapılacak üretici sayısı %90 güven aralığında (z=1.96) ve ortalamadan %10 sapma ile 128 olarak

belirlenmiştir. Anketlerin %45.3'ü Dulkadiroğlu ve %54.7'si Onikişubat ilçelerinde ikamet eden üreticilerle yapılmıştır.

Çalışmanın amacına uygun olarak frekans, yüzde hesaplamaları yapılmış ve mevcut durum ortaya konulmuştur. Bunun yanı sıra likert ölçekli yargılara verilen cevaplar da ortalamalardan yola çıkılarak yorumlanmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Araştırmaya katılan üreticilerin yaş ortalaması 44.25 olup, aile birey sayısı 3.56 kişi, ailede eğitim gören birey sayısı 1.18 kişi ve ailede tarımla uğraşan birey sayısının 1.59 kişi olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 1). İkikat Tümer (2011)

Erzurum ilinde üreticilerin yaş ortalamasını 49.95 yıl ve ailedeki birey sayısını 5.12 kişi, Kılıçtekin ve Aksoy (2019), aynı ilde sırasıyla 47.09 yıl ve 5.81 kişi bulmuşlardır. Ünal ve İkikat Tümer (2021) ise 2 kişi olduğunu belirlemişlerdir.

Üreticilerin tarımsal tecrübelerinin ortalama 23.49 yıl, tarımsal gelirlerinin 23511.72 TL/yıl, tarım dışı gelirlerinin 2540.34 TL/ay olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların 2017 yılına ait ortalama 8490.57 TL borcu olduğu belirlenmiştir. Üreticilerin borcunun genellikle 2017 yılındaki tarımsal üretim maliyetlerinden kaynaklı olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 1). İkikat Tümer ve Miran (2012), Tokat ilinde üreticilerin %80'inin bir önceki yıla ait borcunun olduğunu tespit etmişlerdir.

Çizelge 1. Üreticilerin sosyo-demografik özellikleri

	Ortalama	Standart Sapma
Yaş	44.25	7.936
Ailedeki birey sayısı	3.56	1.041
Ailede eğitim gören birey sayısı	1.18	0.827
Tarımla uğraşan birey sayısı	1.59	0.873
Tarımsal tecrübe (yıl)	23.49	6.889
Tarımsal gelir (TL/yıl)	23511.72	9786.594
Tarım dışı gelir (TL/ay)	2540.34	1247.016
2017 ait borç (TL)	8490.57	4480.181

Üreticilerin %24.2'si ilkokul, %23.4'ü ortaokul ve %52.3'ü ise lise mezunu olduğu belirlenmiştir. Ankete katılanların %52.3'ünün tarım dışında bir işte çalıştığı, %36.7'sinin işletme dışı yatırımlarının bulunduğu, %48.4'ünün BAĞ-KUR sosyal güvencesine sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca üreticilerin %28.1'inin tarımsal

üretici birliklerine ve %50.8'inin kooperatife ortak olduğu belirlenmiştir (Çizelge 2). İkikat Tümer ve ark.. (2019), Konya ilinde üreticilerin %92.63'ünün tarımsal kooperatiflere üyeliklerinin bulunduğunu saptamıştır.

Çizelge 2. Üreticilerin özellikleri

	Gruplar	%	Gruplar	%	
Eğitim	İlkokul	24.2	Sosyal güvence	SSK	46.1
	Ortaokul	23.4		BAĞ-KUR	48.4
	Lise	52.3		Yeşil kart	5.5
	Toplam	100.0		Toplam	100.0
Tarımdan farklı işte çalışma durumu	Evet	52.3	Üretici birliğine üyelik	Evet	28.1
	Hayır	47.7		Hayır	71.9
	Toplam	100.0		Toplam	100.0
Tarımsal işletme dışı yatırım	Evet	36.7	Kooperatife ortaklık	Evet	50.8
	Hayır	63.3		Hayır	49.2
	Toplam	100.0		Toplam	100.0

Üreticilerin %26.6'sı tarımla ilgili kuruluşlarla hiç görüşmemekte, %32.0'si yılda iki kez görüşmektedirler. Ankete katılanların %17.2'sinin ikinci ürün ürettiği ve %15.6'sı ikinci

ürün için suyun yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların %33.6'sı inşaatların ikinci ürün yetiştirmeyi engellediğini ve %60.2'si ise inşaat alanlarının genişlemesi ile tarımsal üretim için su

bulmakta sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Üreticilerin çok az bir kısmı ikinci ürün üretebildiği ve suyun ikinci ürün için yeterli olmadığını belirtmişlerdir. İnşaatların yaygınlaşması ise tarımsal üretim için kullanılan su kaynaklarını kısıtladığı gözlemlenmiştir (Çizelge 3). Kalkan,

(2018), Van ili büyükşehir olduktan sonra, şehrin sulama projelerinde büyük bir değişimin yaşanmadığını ve imara açılan bölgelerdeki inşaatların ikinci ürün için suya ulaşımı engellediğini belirlemiştir.

Çizelge 3. Üreticilerin tarımsal faaliyet özellikleri

	Gruplar	Frekans	%
Tarımla ilgili kuruluşlarla görüşme sıklığı	Hiç	34	26.6
	Yılda bir kez	38	29.7
	Yılda iki kez	41	32.0
	Üç ayda bir	15	11.7
	Toplam	128	100.0
İkinci ürün üretimi	Evet	22	17.2
	Hayır	106	82.8
	Toplam	128	100.0
İkinci ürün için su yeterlilik durumu	Evet	20	15.6
	Yağışın bol olduğu yıl	68	53.1
	Hayır	40	31.3
	Toplam	128	100.0
İnşaatların ikinci ürüne etkisi	Evet	43	33.6
	Hayır	85	66.4
	Toplam	128	100.0
İnşaatların ikinci ürün için su bulmaya etkisi	Evet	77	60.2
	Hayır	51	39.8
	Toplam	128	100.0

Katılımcıların %87.5'i son on yılda arazi fiyatlarının arttığını ve %48.4'ü kırsal alanlar mahallege dönüştükten sonra arazi satın almak isteyenlerin artış gösterdiğini ifade etmişlerdir. Üreticilerin

%20.3'ünün son beş yılda arazi satışı yaptığı tespit edilmiştir (Çizelge 4).

Çizelge 4. Arazilerin alış-satış bilgileri

	Gruplar	Frekans	%
Son on yılda arazi fiyatı	Arttı	112	87.5
	Aynı kaldı	16	12.5
	Toplam	128	100.0
Arazi satın alma isteği	Arttı	62	48.4
	Azaldı	58	51.6
	Toplam	128	100.0
Arazilerin son beş yılda satışı	Evet	26	20.3
	Hayır	102	79.7
	Toplam	128	100.0

Ankete katılanların tarımsal üretimde kullandığı arazi ortalama 3.55 parsel olup, kullanılan arazilerin genişliği ise 17.43 da olarak belirlenmiştir. Üreticiler tarafından satılan arazilerin alanı ortalama 3.08 da, arazi satış bedeli ortalama 20218.75 TL/da, kiralama bedeli 1282.03

TL/da, arazinin ana yola yakınlığı ise ortalama 853.59 m'dir (Çizelge 5). Yetkin (2019), Marmaris ilçesinde işletmelerin %60.5'inin ilçe merkezine 0-10 km uzaklıkta olduğunu tespit etmiştir.

Çizelge 5. Arazi özellikleri

	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Arazi parça sayısı	1	5	3.55	0.946
Arazi (da)	2	85	17.43	15.660
Satılan arazi genişliği (da)	1	10	3.08	1.998
Arazi satış bedeli (TL/da)	3000	100000	20218.75	10464.742
Kiralama bedeli (TL/da)	100	5000	1282.03	914.725
Ana yola yakınlık (m)	10	5000	853.59	898.923

Üreticilerin parsellerinin topoğrafyasına göre %32.8'inin düz, %49.2'sinin hafif eğimdeki, %18'i engebeli arazilerde yer aldığı saptanmıştır. Üreticilerin %86.7'sinin parselin altyapı

olanaklarının olduğu, %13.3'ünde olmadığı belirlenmiştir. Üreticilere ait parsellerin genellikle hafif eğimi ve altyapı olanaklarının mevcut olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 6).

Çizelge 6. Parselin özellikleri

	Gruplar	Frekans	%
Parselin topoğrafyası	Düz	42	32.8
	Hafif eğimli	63	49.2
	Engibeli	23	18.0
	Toplam	128	100.0
Altyapı olanakları	Evet	111	86.7
	Hayır	17	13.3
	Toplam	128	100.0

Üreticilerin %70.3'ünün arazileri imara açılan alanlarda yer almakta olup, bunların %68'inin arazilerin imara açılmasından memnun olduğu tespit edilmiştir. Tarım arazilerinin imara açılmasını isteyen katılımcıların birçoğu bu arazilere ev yapmak için gerekli ortamın oluştuğunu belirtmektedir. Ayrıca arazilerinin kıymetlenmesi için imara açılmasını istedikleri tespit edilmiştir

(Çizelge 7). Kırsal alanlarda uygulanan imar çalışmalarında tarım arazilerinin imara açılmasından dolayı büyükşehir belediyelerine şikâyetlerin arttığını belirlemiştir (Çamdere, 2018). Mahallelerdeki imar düzenlemelerinin arttığı ve düzenlemelerden kaynaklı bazı tarım alanlarının zarar gördüğü sonucuna ulaşılmıştır (Aydın, 2018).

Çizelge 7. Mahalleye Dönüşen Kırsal Alanların İmar Bilgileri

	Gruplar	Frekans	%
İmara açılma durumu	Evet	90	70.3
	Hayır	38	29.7
	Toplam	128	100.0
İmar memnuniyeti	Evet	87	68.0
	Hayır	41	32.0
	Toplam	128	100.0
İmara açılmasını isteme durumu	Evet	8	8.9
	Bilmiyorum	41	45.6
	Hayır	41	45.6
	Toplam	90	100.0
İmara açılmasını isteme nedenleri	Araziler kıymetlendi	4	50.0
	Ev yapmak kolaylaştı	4	50.0
	Toplam	8	100.0

Üreticilerin %46.7'si imardan sonra üretim deseninde değişiklik olduğunu, %57.8'i ürün veriminin imara açılan arazilerde azaldığını, %68.9'u ürünün kalitesinde azalma olduğunu ifade etmişlerdir. Mahalle olan kırsal alanlarda üreticilerin %44.4'ünün imar, inşaat, arazinin yola terki gibi nedenlerden dolayı tarımsal üretim

yapmak için arazi bulmakta zorlandığı tespit edilmiştir (Çizelge 8). Ayyıldız ve ark. (2016) ve İkikat Tümer (2020), tarım arazilerinin imara açılması ürün verim ve kalitesinin düşmesine neden olmaktadır.

Çizelge 8. İmara Açılan Arazilerin Tarımsal Ürüne ve Üretime Etkisi

	Gruplar	Frekans	%
Tarım arazileri imara açıldıktan sonra üretim deseni değişti	Evet	42	46.7
	Hayır	14	15.6
	Toplam	90	100.0
Tarım arazileri imara açıldıktan sonra ürün verimindeki değişiklik	Arttı	3	3.3
	Aynı kaldı	35	38.9
	Azaldı	52	57.8
Tarım arazileri imara açıldıktan sonra ürün kalitesindeki değişiklik	Toplam	90	100.0
	Arttı	3	3.3
	Aynı kaldı	25	27.8
Tarım arazileri imara açıldıktan sonra arazi bulabilme durumu	Azaldı	62	68.9
	Toplam	90	100.0
	Zor	40	44.4
	Kolay	50	55.6
	Toplam	90	100.0

Araştırmaya katılanların %35.6'sının arazilerinde azalma olduğu saptanmıştır. Üreticilerin %43.7'i inşaat yapıldığından, %40.6'sı yola gitmesinden, %9.4'ü imara açılan arazilerini sattığından, %6.3'ü

ise yeşil alan olması nedeniyle arazilerinde azalma olduğunu ifade etmiştir. İmara açılan arazilerde inşaatların artması tarım arazilerinin azalmasında en büyük etken olmuştur (Çizelge 9).

Çizelge 9. Arazilerin Miktarındaki Azalma ve Nedenleri

	Gruplar	Frekans	%
Arazi miktarında azalma durumu	Evet	32	35.6
	Hayır	58	64.4
	Toplam	90	100.0
Arazi miktarında azalma nedenleri	İmara açılan arazinin satılması	3	9.4
	Yol hakkı alınması	13	40.6
	Yeşil alan olması	2	6.3
	İnşaat yapılması	14	43.7
	Toplam	90	100.0

Araştırma bölgesinde katılımcıların %96.7'si araziler imara açıldıktan sonra satış fiyatlarının, %57.8'i ise kira fiyatlarının artış gösterdiğini belirtmişlerdir. Arazilerin fiyatının imardan sonra ortalama %19.89 arttığı tespit edilmiştir. İmara açılan arazilerin inşaat sektörünü hareketlendirmesi fiyatların

yükselmesine neden olmaktadır (Çizelge 10). Ayyıldız ve ark. (2016), çalışmalarında köy tüzel kişiliği sınırları içinde bulunan mera, otlak, yaylak gibi alanların imara açılmasıyla bu alanların satışı ve kiralanmasının arazi fiyatlarını artıracığını tespit etmişlerdir.

Çizelge 10. Arazilerin İmara Açılmasından Sonraki Fiyat ve Kirasındaki Değişim

	Gruplar	Frekans	%
İmara açılan arazilerdeki fiyat değişimi	Arttı	87	96.7
	Aynı kaldı	3	3.3
	Toplam	90	100.0
İmara açılan arazilerdeki kira fiyatlarındaki değişim	Arttı	52	57.8
	Aynı kaldı	38	42.2
	Toplam	90	100.0

Arazilerin imara açılmasından sonraki fiyat artış ortalaması (%): 19.89

Kahramanmaraş büyükşehir olduktan sonra; üreticiler kırsal alanlarda bulunan arazilerin satış değerlerinin yükseldiği (4.03), tarım arazilerinin imara açıldığı (3.53) yargılarına katılmışlardır. Katılımcılara göre şehirleşmenin kırsal alana tarım sektöründe katkı sağladığı (2.67) ve yeni tarım alanları hizmete girdiği (2.11) yargılarına katılmamışlardır. Yani imara açılan yerlerin arazi fiyatlarını arttırdığı bunun yanı sıra tarım alanlarına

ve tarım sektörüne katkısı düşürdüğü saptanmıştır (Çizelge 11). Koç (2014), Kahramanmaraş ilinde ilçe belediyelerine ayrılan bütçenin artacağı ve altyapı hizmetlerinin bir bütünlük sağlayıp daha istikrarlı olacağını, Usta ve ark. (2018) ise Konya ilinde mahalleye dönüşen kırsal alanlarda hayvancılık ve tarımsal üretimi hedefleyen tarımsal eğitim seminerlerinin arttığını belirtmişlerdir.

Çizelge 11. Büyükşehir Olduktan Sonra Üretici Açısından Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Hizmetlerinin Değerlendirilmesi

	Ortalama*	Standart sapma
Kırsal alanlarda bulunan arazilerin satış değeri yükselmiştir.	4.03	0.501
Tarım arazileri imara açılmıştır.	3.53	0.904
Alt yapı hizmetlerini arttırmıştır.	3.35	0.671
Kırsal alanların doğrudan belediyeye bağlanması hizmet yetersizliğine yol açmıştır.	3.18	0.747
Arazi parça sayısı azalmıştır.	3.13	0.794
Kırsal alanlarda tarımsal eğitim seminerleri artmıştır.	3.00	0.878
Belediye kırsal alan hizmetlerini hızlandırmıştır.	2.94	0.649
Köy ve beldelerin mahalleye dönüşmesi hizmet aktarımını hızlandırmıştır.	2.81	0.673
Şehirleşmenin kırsal alana tarım sektöründe katkısı olmuştur.	2.67	0.665
Yeni tarım alanları hizmete girmiştir.	2.11	0.581

*1: Kesinlikle katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Orta derecede katılıyorum, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle katılıyorum

Sonuç ve Öneriler

6360 sayılı Kanunun 2012 yılında yayınlanmasıyla birlikte yerel yönetimlerde meydana gelen değişim ve gelişimler tarım sektörünü önemli ölçüde etkilemiştir. Özellikle kent merkezlerine yakın alanlarda inşaat sektörünün hızla gelişmesi ürünün verim ve kalitesinin azalmasına neden olmuştur. Ayrıca bu tarım alanlarında arazi satış ve kira bedellerinin artması bitkisel üretim yapılan alanların azalmasına, dolayısıyla üretim miktarında düşümlere neden olmuş ve bu durum ekonomik kayıplarla sonuçlanmıştır.

Bu çalışmada Kahramanmaraş ili Onikişubat ve Dulkadiroğlu merkez ilçelerinde 6360 sayılı yasa ile mahalleye dönüştürülen köylerin tarımsal yapısındaki değişikliklerin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Araştırma bölgesinde hızla yayılan inşaatların ikinci ürün yetiştirmeyi engellediği belirlenmiştir. Bölgede inşaat alanlarının genişlemesi ile üreticilerin tarımsal üretim için su bulmakta sorun yaşadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca üreticilerin çok az bir kısmının ikinci ürün üretebildiği ve suyun ikinci ürün için yeterli olmadığı da ortaya konulmuştur. Tarım sektöründe en önemli girdilerden olan suyun miktar ve kalitesi üretim miktar ve kalitesini de olumsuz yönde etkilemekte, üretim faktörlerinin etkin kullanılmasını engellemektedir. Bununla birlikte arazilerin imara açılması üretim desenini de değiştirmekte, üretici gelirinin azalmasına neden olmaktadır.

Sonuç olarak, büyükşehirlerde mahalleye dönüştürülen köylerde tarımsal üretimin sürdürülebilirliğinin sağlanması için gerekli

önlemlerin alınması, üretimde verim ve kalitenin artırılması için büyükşehir belediyesi imkanların kullanılması büyük önem arz etmektedir.

Teşekkür: Bu çalışma Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından 2017/4-14 YLS nolu proje ile desteklenmiştir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyan Özeti: Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sağlamış olduklarını beyan ederler.

Kaynaklar

- Anonim, 2020. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Resmi Gazete Tarih: 23.07.2004, Sayı 25531. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040723.htm> (Erişim tarihi: 24.12.2020)
- Anonim, 2021. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tc_anayasasi.maddeler?p3=127 (Erişim tarihi: 08.02.2021)
- Aydın, F., 2018. *6360 Sayılı Kanun Kapsamında Mahalleye Dönüşen Köyler: Yapısal ve İşlevsel Açısından Bir İnceleme Manisa Örneği*, T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Ayyıldız, M., Çiçek, A., Ayyıldız, B., 2016. 6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının Kırsal Kesime Olası Etkileri, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, *Nevşehir Bilim ve Teknoloji Dergisi TARGİD*, Özel Sayı, S: 280-285, Nevşehir.
- Çamdere, M. A., 2018. 6360 Sayılı Kanunun Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi: Denizli Büyükşehir Belediyesi Örneği, *Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8 (2): 35-60.
- Çay, T., İşcan, F., Yıldız, F., Ayten, T., Uyan M., Yalpır Ş., Ertunç E., 2014. Büyükşehir Yasası Kapsamında Kırsal Alanların Düzenlenmesi, Arazi Yönetim Çalıştayı, Karadeniz Teknik Üniversitesi Osman Turan Kongre Merkezi, Trabzon.
- Çelikyay, H., 2014. *Değişen Kent Yönetimi ve 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası*, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, İstanbul.
- Durgun, A., 2018. *6360 Sayılı Kanun Kapsamında Büyükşehir Belediyelerinin Mali Açısından Antalya Büyükşehir Belediyesi Örneği*, T. C. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Ertaş, H. 2016. Türkiye’de Yerel Yönetim Birimlerinin Görev Ve Sorumlulukları İle İlgili Mevzuat Ve Karşılaştırmalı Analiz, *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi* Sayı: 11, ss. 87-113.
- İkikat Tümer, E. 2011. Bitkisel Ürün Sigortası Yaptırma İsteğinin Belirlenmesi: Tokat İli Örneği, *Atatürk Üniv. Ziraat Fak. Derg.*, 42 (2): 153-157.
- İkikat Tümer, E., Miran, B. 2012. Tokat İlinde Çiftçilerin Organik Domates Üretme İsteği, *XI. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi*, 3-5 Eylül, Samsun.
- İkikat Tümer, E., Ağır, H. B., Uslu Z., 2019. Çiftçilerin Tarım Sigortası Yaptırma İstekliliği: Konya İli Ilgın İlçesi Örneği, *KSÜ Tarım ve Doğa Dergisi*, 22(4): 146-153.
- İkikat Tümer, E. 2020. Willingness to pay for increasing river water quality in Aksu River, Turkey, *Environment, Development and Sustainability*, <https://doi.org/10.1007/s10668-019-00493-3>
- Kalkan, Y., 2018. *6360 Sayılı Kanunun Kırsal Gelişime Etkisinin İncelenmesi: Van Büyükşehir Belediyesi Örneği*, T.C. Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa.
- Karaaslan, M., 2013. Nasıl Bir Yerel Yönetim? 6360 Sayılı Kanun Üzerine Bir Değerlendirme, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 18(29), Diyarbakır.
- Kılıçteke, S., Aksoy, A., 2019. Erzurum İli Süt Sığırcılığı İşletmelerinin Yenilikleri Benimseme Açısından Değerlendirilmesi, *Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi* 6(3): 424–431.
- Kızılboğa, R., Alıcı, O.V., 2013. Türkiye’de Kırsal Alan Belediyeciliği ve Büyükşehir Belediyelerinde İl Mülki Sınırı Uygulaması, *Türk İdare Dergisi*, Sayı 476.
- Koç, H., 2014. *Türkiye’de Büyükşehir Yapılanması Kahramanmaraş Örneği*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Kahramanmaraş.
- Mahmutoğlu, A., 2009. *Kırsal Alanda Çevre Sorunlarına Etik Yaklaşım Kırsal Çevre Etiği*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Newbold, P., 1995. *Staticsfor Business and Economics*. Prentice-Hall international, New Jersey. 867pp.
- Özbey, A.T., 2015. *6360 Sayılı Yasaya Göre Oluşturulan Büyükşehirler Üzerine Bir*

- Araştırma ve Malatya Örneği*, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi, İstanbul.
- Sağirekmekci, A., 2015. *Yerleşme-Merkezeleşme Tartışmaları Bağlamında Türkiye’de Mahalleye Dönüşen Köy Yönetimlerinin Mevcut Durumu Hatay Örneği*, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Hatay.
- Sertkaya Dogan, Ö., Gokburun, I., 2019. İstanbul’da köyden mahalleye evrilen yerleşmeler. *Cografya Dergisi*, 39, 73-87. <https://doi.org/10.26650/JGEOG2019-0020>
- Usta, S., Akman, E., Kocaoğlu, M., 2018. 6360 Sayılı Kanun’un Büyükşehir Belediye Sistemin Etkileri: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği, *TESAM Akademi Dergisi*, Yerel Yönetimler Özel Sayısı, 217-249, Konya.
- Ünal, S.A., İkikat Tümer, E., 2021. Çiftçilerin Tarımsal Üretim Yapma Amaçlarının Sıralanması Üzerine Bir Araştırma: Kahramanmaraş İli Örneği, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tarım Bilimleri Dergisi* Cilt 31, Sayı 1, 162-169.
- Yetkin, O., 2019. Yerel Kamu Hizmetleri Bağlamında 6360 Sayılı Yasanın Değerlendirilmesi: Marmaris Belediyesi Örneği, *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2019, C.2 (1), 158-191.